याईस्त ।। षष्ठेन गुरुणा मात्राश्छन्दः पूर्णा यथिके गुरौ ।। यद्वा रसेन वा द्विस्यां गणास्यां मात्रवीमता ।। श[illegible]न्यां न गणो
श्चांते षं द्विके त्रिद्विपद्यसौ ।। रसेनांसे त्रिलिश्च वा त्रिलि : कृतपदा धृतिः ।। तारसेन लशेरे ख्याडलिं: प्रांत्यम गुरौ ।। इति
द्विपदीलक्षणं ।। १० ।। अथ त्रिपदीलक्षणं ।। त्रिपदी शगणा तव पादे ।। द्वौ द्विगुणौ मतौ ।। चतुर्गणस्तृतीयस्यास्त्रि
लिश्च चरमो मतः ।। एतेर्गणैः षड्दश मैः शेषाम्मथ संसवाः ।। उक्ता हे तद्द्वयं गीचा र तृतीयो ध्रुव वन्मतः ।। मेलापक
ममस्तु यो गेयाः कर्षारसाश्रया ।। इति त्रि[illegible]लक्षणं ।। ११ अथ षट्पदीलक्षणं ।। तृतीय षष्ठो त्रिम [illegible] लाणं तो
द्विगणाः परे ।। यस्याः कामगणाः सर्वे वंधः कर्षारसाश्रया ।। षट्पदी नादसंक्लि: सा तालहीने ठले मतौ ।। इति षट्पदी
लक्षणं ।। १२ अथ यांतादि ।। सकृद्रागेण यांतादि: षूडादि: सतपदैर्युतः ।। यद्वर्णी कः पदांते वै तदादिस्यात्तारं पदं ।।
इति चतादि ।। १३ अथ पदें काल क्षणं ।। उक्ता द्वार्द्वे द्विधा गीचा सकच्चाद्वी द्वितीयकं ।। सघमसं लिल्न संपा चघ्र्यो गाढ
ध्रुवः सकृत् ।। तालीत रे ध्रुवं गाये समदा सोगं ततः पृथक्ताल्लेया तालवंद्येसेयं गीत विहेन्दें कि का ।। इति [illegible] लक्ष
णं ।। १४ अथ चक्कवाललक्षणं ।। पाग्वाक्यचरणं षांतं वर्से नोत्तरमामिना ।। गद्यपद्य यसवो हेषा चक्कवालः स्मृतो बुधैः
इति चक्कवाललक्षणं ।। १५ अथ रसकदंबकलक्षणं ।। त्रिधा रसकदंबः स्यात् हीनः पंचादिलिखु समासवा ये मध्य

विनिर्युक्ता गेयागीतविशारदैः ।। इति वर्सैलालक्षणं ।। मावेलाप्रोच्यते चान्यां षड्लैवा यथाक्रमं ।। दं तै र्लू ह्रि वि नि
मा हतै र्मत्रा लिरं कि ता ।। दिश: प्राकृ स्तु: शिवा द्विस्त्रा स्त्रि त्रिलि: पादे रिति स्मृता ।। द्विम्र द्वि गुणिता लिश्च मात्रा त्रिस्त्रा इ
मा: क्रमात् ।। नंदिनी चित्रिणी चित्रा विचित्रा स्यात्तुरीयका ।। आलेख्य चक्र शास्त्राणि पुराणानि नवानि वा एलालक्षण
मित्थं कुंसार रसार तरं परं ।। सत्तां शर्म कृतेन राजेंद्रेण गिरां बुधैः ।। प्रोक्तं तद्दरता ख्यातं [illegible] मतमथोच्यते ।। अख्या
द्विवर्ण से दैथी श्रतपः परिकीर्तिताः ।। क्रमाद्युक्तमयो गाद्य संकल्प: स्मृत: परा: मूर्द्धि लिखि कृ दुरतो लेदा गे आ ऽ विच दे
तो: इत्येकाध्याय: परिपूर्ण: ।। २ अथ पंचचक्र प्रवंधः ।। सद्यो जात तो मनास्यां स्यात् वामो स य गसंयुत: ।। ऽ।।। ऽऽऽ घो
रजगणा स्यां स्या ऽ।ऽ।ऽ। ई शानस्तु सग [illegible] ततः ऽऽऽ मंतेडुतेत लुहु ष: पंचम: स निगद्यते ऽऽऽ पंचवक्त्रा स्य
पारब्धे रमी लि: पंचलिर्लयै: ।। पंचवक्त्र: प्रवंधोयं पंचवक्त्र: प्रकीर्त्यते ।। शिवस्त्र वसमायुक्त: कर्तव्य: शिवसान्निध
नुरूप गानगं शिवस्तु क्षेम हृदे श्वर्य दो भवेत् ।। अस्य गीतफलो स्तु आयुपुत्रपौत्रप्रदो [illegible] स्वरै: पाटै र्नि यमस्त्र हजा
सै: स्तुन: ।। इति पंचवक्त्रप्रवंधः ।। ३ पाकूपमं तृतीय श्च स्ताल स्तद् हुवो मतः ।। आलेगे चक्रमंठस्पात्तु प्रयोगा द्यास्वि
चके ।। इति विनेत्रा ।। ४ उद्राहो नाम संयुक्तो गीते शास्पष्टलाटके ।। षमंतं ध्रुव के गे यो गमकाद्यस्तृतीयकः ।। इतिलव्वो

उद्ग्राहः स्याद्ध्रुवश्चापि मंठकंकालवर्जितौ॥ तालद्वयेन गातव्यो विनामेलापकेन तु॥ यतिः समा सुमात्रा सुशोभं
ठैकोसमं संवेद्यालक्षणे धनिकुट्टिन्यायं येलूपविलासजे॥ इति धनिकुट्टिनी॥ ९८ इति प्रबंधभध्याये पदसंब
ध्दबंधप्रकरणं॥ अथ [illegible]॥ प्रबंधप्रकरणं तत्र दौधवलः॥ जेरसो ऽ सुदिद्धं समेपि र्वी सुजो धिकः॥ चतुष्प
को त्रिपूर्वः स्याद्वयदेविन यासिधो श्वाथे तुर्येरसमुजो वाद्यौ पद्मे द्वितीयको शेषयो श्वरसौ सुमौ वा द्विनाव
शरेणवा॥ विक्रमाख्ये षवरणे वा द्विश्रितयम्रादिमे सुजश्च स्यात्तृतीये तु विहैया वाद्वयस्वयाः तृतीये द्वितीये ह्रीवा
कः शेषाः पादाश्च ठर्जनाः॥ त्रिविधो यथमा त्रिश्रिगीतव्यो धवलो बुधैः॥ धवलादिपदैर्दुष्टो यथेच्छं वा प्रसि
द्धितः॥ इति धवललक्षणं॥ अथ मंगललक्षणं॥ मंगलः स्यात्कुलेकाव्येस चतुर्वर्णैः पदैर्लविरा॥ पंचवाद्यैर्निगते
त्यवैरस्य पंचपदः पुनः॥ पदे पदे वा त्रमात्राधिलिते तु पदं मूर्छनाः॥ त्र्यमाश्चेत्सु सावेतैः गेयो तालेविलंबिते॥ जा
कृपदे तालमात्रं तो द्वितीये द्विगुणो जवः॥ पदे शेषे तु पादे हंगानं द्वितीयं मंगलो॥ इति मंगलः॥ अथ धुमलः॥
उद्ग्राहो धुमले ह्येयो द्यर्थे द्वयसमन्वितः॥ धुवकाद्वितयं चापमा द्वयोः स्यादुदंतकः॥ उल्पस्थाठैवमालेव गमके
न समन्वितः॥ उद्ग्राहुवस दालोगः सकृदेव निरूपितः॥ गायकैर्द्विविधूर्वैस्तैर्गीयो श्रीहंसदैवतं॥ धुवकस्तु द्विधागेय

बंदोऽयं विज्ञेयः श्रांते तेनंदी श्यपो मतः॥ रवनंदा विश्वगुणिताः रवाश्चतुर्दश भवंतिते॥ अथ गद्येन पद्येन मिश्रितेन निब
मताः॥ तस्मात्रिगुणितास्तेसु वेदमेंदु शरवह्नयः॥ निःसारुकः स्कंदकश्च प्रतिमंठे यतिस्तथा॥ त्रिपुटश्चैकतालीव
सा डुतालश्चगाढकः॥ द्वितीयो रासकश्चैव तालश्चाष्टदशे त्यमी॥ ततो मी त्रिगुणितया दशालिः पूर्वसंख्यया॥ ख
रवेंदुवाणदहनैर्मिता संख्यालवेदि ह॥ ३५१००० इत्थं प्रबंधले दानां कृता संख्या महीभुजा॥ द्विव्यादितालयोगे
नमो वडानां तु विस्तरः॥ यं घट्टद्वितयात्रेक्षितं तं तज्ञातको विदैः॥ अस्यो दूदा हि यद्दल्यागेय स्तु ध्रुवकः सकृत्रासप
दोगः धमं तश्च सदालोगः प्रयोगयुक्॥ द्विधैवं सप्रयोगः स्याद्विरामो ध्रुवकादितः॥ उपमात्र पकैश्चैषेश्रु तो वंधः
प्रशस्यते॥ विशेषेण प्रबंधेस्मिन्नस्मेवटेकविवद्दुले॥ इति मौवडप्रबंधाः॥ श्रीतात्रिकपंच विंशसदस्त्राणि मंप्रू [illegible]॥ दे
अथ श्रृंगारः॥ रागेणैकेन गेयोसौवीरश्रृंगारसंज्ञकः॥ यथेच्छं सप्ततिगीतैः सप्ततालेश्च गीयते॥ द्वितीय प्रथमं खंडं
गीतं तेषड्प्रमंठकाः॥ नानाविधप्रयोगाद्यस्तद्ग्राहोमर्दुर्मतः॥ श्रीद्धाढीविरश्रृंगारः स्याद्दांतरे तरपदो प्रलोःक
वेश्यगातव्ये नाम्नीपाठव संगकेकेनापि कविनागीतस्तु सुमाश्चात्र संमतः॥ इति वीरश्रृंगारः॥ अथ [illegible] पदी॥
[illegible] द्विपदी तालेकरणे गीयते बुधैः॥ रसोवारि यः पंचगेतेजो षडुद्वितीयके॥ [illegible]

न दा लेगः सदैव सा॥ इति युगललक्षणं॥ अथ चच्चरीलक्षणं॥ अष्टाधिकां मिकाग गेव संते चच्चरी मुला॥ कीज
ताले निवद्धा सा चच्चर्यां वा विशेषतः॥ पादाः षोडश मात्राः स्युर्द्वौ द्वौ च प्राससंयुतौ॥ स्वल्पप्रासाक्षरे नकरूदंताश्रंग
रेकाश्च वर्ण्यजा॥ इति चच्चरीलक्षणं॥ ७ अथ लहपालीलक्षणं॥ लहपालीति विज्ञेया पूर्व लाघात्मकैः पदैः पकृता
लीलये वद्धा यति ताले थवा लवे॥ कडुकेनाहता लेन गीयते लिंगसंगिना॥ विपदा वा षडः पाद्या वर्णैः कृष्णो
व जाश्रये॥ परो वा वरसे शांते श्रृंगारे वा सदृच्छया॥ गेयास्सा भैरवी रागे वसंते वा निजे छया॥ धन्यासि यां मलारे वा गे
यां रामकृतौ सदा॥ तथा गेया यथा सु ज्ञेयास्तनाति प्रथमा त्वपकं॥ इति लहपाली॥ ८ अथ ढोलरीलक्षणं॥ ढोढ
ढुं ढुं दसा प्रांते स्वनमां का वडुध्वदा॥ गीयते लात्ससा पाद्यां ग्राम्यैः सा ढोलरी मता॥ इति ढोलरीलक्षणं॥ ९ अथ
र्वीलक्षणं॥ ऋ वीमता त्रिलिः पादैः सप्रासैर्दैशकप्या॥ आदिमध्यांतगप्रासैराद्यस्यां सहवाह्ये तेगाः॥ इ॰॰॰वी
लक्षणं॥ अथ लोलीलक्षणं॥ नृत्तिछंदाः स्वनमां का सप्रासास्या त्रितिः पदैः॥ पूर्व पदक्षणो; षोडशैलोली प्रा
तमाषया॥ इति लोलीलक्षणं॥ ११ अथ दंतीलक्षणं॥ दंतीलोली वदाख्या ता स्वनमांकाद्यथा तथा॥ इति दंती
लक्षणं॥ १२ अथ राहडीलक्षणं॥ राहडी वद्धपादा स्पार वर्ण्यके वीरो रणो द्धतः॥ इति राहडीलक्षणं॥ १३ अथ धम

मः षोडश सप्त मोद्वाणलिसर्वेषु रागेषु प्रसिद्धैः कर्तव्यस्तालैरपि रसाश्रितैः॥ ज्ञेयो सौ दिग्मितैः खंडैः ध्वराद्ये स्वस्वप्र
कितः॥ नृपाणां सप्रवंधमनमालापः स प्रयोगयुक्तः स्यान्महाप्रवंधे श्रुकर्तव्यः स्यान्नृपाठया॥ इति रसकदंव
कलक्षणं॥ १६ अथ वीरश्रीलक्षणं॥ वद्धा पदैः स्तुतिर्देवी रस्या रीतिकीर्तिता॥ इति वीरश्रीलक्षणं॥ १७ अथ नंद
लक्षणं॥ नंदस्त्वेना धिकः प्रोक्तः सकृद् द्विपदः स्वरतः॥ नंदतालेव वर्गे ये से नन्नो नंदा प्रकीर्तिता॥ इति नंदा॥ १८ अथ
रासकः आदितालोद्ध गीतस्पारासके प्रतिष्ठितः॥ विपानमध्यगतिः श्लेषद्रुतः काव्यिप्रमंठयुक्तः॥ इति रासकलक्षण
॥१९ अथैकतालीलक्षणं॥ एकताली ध्रुवया सूर्यरूपनरवैर्मिता॥ कुलाः पृथक् पृथक् पादे प्रयोगाद्या पि त्य
तेकापि मेलापकश्रुतांकप्यानेन प्रयोगयुक्ता सर्वैरपि रसैर्गेया॥ कार्विद्दीर्घस्व यसर्वे सौ इत्येकतालीलक्षणं॥ २
अथ चर्यालक्षणं॥ वाली चर्ये सुलेनाम्नी तस्या ख्यापद्धडी मुखेः॥ छंदोऽलिर्निर्मिता शांते रसे उत्तरस्वाश्रया॥ चरणे
नेषसप्रासा द्वितीया दिल वाविता॥ पूर्णा ऽपूर्णा द्विधा मास्या छंदसः पूर्णपूर्णिता सम मधुवोढा हृसमा विषम
स्या रसे ऽन्यथा॥ गेयासर्व ध्रुवा वाचा वायहैन्याः सोऽद्भुवे यवा॥ इति चर्यालक्षणं॥ २१ अथ पलंसकः॥ लंसकस्त्रिपदो
ऽयं प्रयोगः प्रपमोग्मितः॥ यालापत्तु सदासे गेया न्यासो स्य ध्रुवके मतः॥ इति लंसकः॥ २२ अथ चानिद्रुहिनी॥

...त्रामे ऽतो रो वीरे स रौद्रको विरामांतो द्रुतो लो हो ॥ ०७ ॥ कथ्यते तस्य तीयकः । लघुत्रयं विरामांतं ॥ ०
विचारः करुणे मतः । लद्वयं स्याद्विरामांतं कंदे सो करुणे ऽ द्रुतो ॥ ॥ इति प्रतिमंठकाः ॥ ३ ॥ अथ षाड्विधो निःसारुकः ॥
वैकुंदो मंगले कार्ये द्रुतयुग्मं लघू तथा ॥ ००। ऽ आनंदे स्याद्द्रुतद्वंद्वं विरामोतं प्रमोदकः ॥ ०७ यगणो विपुलं वेच
ऽऽ श्रेयः कांतारसं ज्ञकः । समरो लो विरामं तो वीरे गेये इति स्थितिः ॥ लघुत्रयाद्द्रुतान्तद्वंद्वं द्वितीयं सदर्थदं
॥ ० विशालाख्यो रसे कामे लो द्रुतद्वितयं लघुः ॥ ००। इति षाड्विधो निःसारुकः ॥ ४ ॥ अथ अड्डताललक्षणं
लगु ऽ तुः स्याद्द्रुतद्वंद्वं तिःशंको विस्मये सवेत् ॥ ऽ०० लघुद्रुतद्वये युक्ते शंको वीरे स मन्मथो ॥ ०० शीले शांतो रसो
पंत द्रुतयुग्मं लघु ऊनः ॥ ०७ ॥ सारः स्याद्द्रुते वीरे द्रुतद्वंद्वं लघु गुरु ॥ ००ऽ मकरंदः कामरसे द्रुतयुग्मान्तगसं
युतान् ००ऽ द्रुतान्यालघुसंयुक्त कामे सो विजयो मतः ॥ ००। इति षड्विधो ड्डुतालकः ॥ ५ ॥ अथ रासकः ॥ आ
लापांतो ध्रुवपदो विनोदे रासको लयः ॥ इति विनोदः ॥ आलापद्वयमध्यस्थो ध्रुवे स्याद्वरदालिषः ॥ इति वरद
॥ ॥ आलापान्तु ध्रुवपदे करुणे कंदुजो मतः ॥ इति रासकलक्षणं ॥ अथ एकताली ॥ उड्डादेयाव तीमाताध्रु

विकरणां धमालिस्तु ध्रुवैर्गेयाश्रुते फल्गुमहोत्सवो शृंगारे स्वैरिणीलीलावर्णे गीते स्वरस्य वा चतुष्पदी ध्रु
वैः कार्या सैकतालीलयाश्रिता ॥ किंवासादति ताले स्याद्रागस्तत्र वसंतकः ॥ उत्ताने स्तु पदैः कार्या साल्हीलेस
यद्दया ॥ द्विगुणे स्तैः पदैर्वापि विगुणे वापि क्रामतः ॥ द्विडाहः प्रगेयः स्याद्ध्रुवकश्च पुनः पुनः तृतीयो मे
लको ठेयश्चतुर्थी नाम संयुतः प्रसिद्धोऽथ पदेर्वेयो यत्र तत्र यद्दृच्छया ॥ तस्याकूरि पदा याल्लपूर्वाक्त ध्रुवकस्तु
डः विशेषश्चात्र विज्ञेयो वर्णनीयक्रमं प्रभुः पदे पदे प्रमंठश्चैलो ज्यः पूर्वमयां [illegible] मतः ॥ इति धमालिलक्षणं ॥ ११ इति
देशीप्रबंधप्रकरणं ॥ अथ सालगसूड प्रकरणं ॥ प्रोक्ताः प्रबंधनिकरो विशेषैः सहितो मया ॥ यावद्वार्यमतो व
क्ष्ये सूडं ध्रुवकस्वरं ॥ सूडांतर्वर्तिगीने ष्वसकड्डा हो ध्रुवो वकः ॥ आलोगादि समाख्याव ध्रुवे योगः पुनर्लवेत् ॥ जयंत
शेखरे छंदयडड्डाहः पुनः पुनः ॥ गीयते ध्रुव वत्तस्मात्र ध्रुवेत्याख्या प्रकीर्तिता ॥ अथ यं थाक्र ध्रुवकलक्षणं ॥ उड्डादि वर्ण
संख्यात्र मेकैकवर्णवर्द्धितः ॥ षोडशैते समाख्याता स्तेषां नामाख्याय थाक्रमं ॥ जयंतः ११ शेखर १२ उत्साहो १३ म
धुरः १४ पुनः निर्मलः १५ कुंतलः १६ ष छः कमल १७ चारु १८ नंदनो १९ चंद्रशेखरो २० कामदः २१ विजयो २२ मन्मथो २३

न्तो प्रंतो यद्वा द्विद्विपदा प्रांते प्रमंठत्रितयं स्तवेद्या हयेनैके नवावद्धो ध्रुवको स्मा द्वि शिष्यते । एवत्रिंशि प्रतिमंठे
ध्रुवको द्विस्वरस्तो स्ववेत्रागमकात्यातिमंठाद्य पदहद्वि प्रशस्यते । एकादिदशपर्यंत कवी डेस्य स्तुतामंया आत्मे
रूपि निजैश्च तोनियेस्याप्ति षणवत्ताश्च । इति ध्रुवका ॥ गेयस्त्वश्च पुटेताले तस्याश्च श्रुवुट्ठोरुवा विघंडोय
सहा तोगोम नकादि यदत्त्वयं द्वं श्च पाले स्वो द्विस्वः स्व ऊनयवयुगे कवत्रा प्रयोगा श्चष मंठश्च निर्मी चेयस्
गेय स्यात् इतीयोत्र द्रुते मंठो द्वितीय स्तयं स्तवेद्या अन्य त्सूर्वं तदाख्यातं प्रयोगो त्रविशिष्यते इति मंठकत्र ये
॥२ त्रिपुट स्त्रिपुटे ताले प्रयोगा द्वो निशिष्यते । केचित्र मंठयुक्तो पिगीते गीतविशारदैः ॥ इति त्रिपुटः ॥
झंपा ताले ध्रुवः षोढो झंपा तालो विचक्षणैः ॥ अन्यात्रिपुटवत्कृत्ये यं प्रयोगा द्वो विना थतात्र्या ॥ इति झंपातालः
॥ क्री डाताले नगेयस्य रूपकेत्य लिखकृता । मंठाख्य मंठा त्रसमा गतिस्त्रिपुटवत्परं ॥ इति रूपकः ॥ ५ द्रुताल
घु विरामांतोय तो गजे विनिश्चितः । त्रिपाद्येलाप कः क्रोपि सदालोम गः प्रयो गयुक्तः ॥ इति मतिलक्षणं ॥
श्च पश्च र्येद्रुतालक्षणं ॥ ऊध्रुके स्याद्द्रुतालक्षिप स्मयगतिस्तथा । गेयः शांतेच श्रृंगारेकाव्यालोगः प्र

नं. 8365 मालवीयपर रघुनाथ शर्मणः १०१० आनंदसंजीवनी: संगीत कुल ४० पत्र

स्तंष्या । जयमंगल नामाच २४ तिलको २५ ललितः २६ क्रमाद्वा शृंगारेवादिताले षाकुत्रा युर्वर्द्दनोलवेद्या वीरेचदृश्य
ताले चशेखरो गाय द्वद्व ये । प्रतिमंठे रसे हास्ये पुरा देवं शवर्द्धनः । लोगदीम धुरः प्रोक्तः काकुरण्णेद्वयलीलया शृं
गारे निर्मलो ह्येषः क्रीडाताले मलापहः । लघुशेखरताले न द्रुतेकं तलो मतः । विप्रलंभे तु कमलो कंपाताले न
गीयते । निःसारुताले वीरे सचातुरश्चारु रसप्रदः । गेयो वीरे स शृंगारे प्राकृताले नंदनो ऽकवानु प्रतिमंठे वीरहास्य
कामे हुचंडशेखरः । प्रतिमंठे सश्रृंगारे कामदः सत्फलः स्मृतः । द्वितीये स्पाडसे हास्ये विजयो जीवितप्रदः कंदर्पः
करुणे हास्य श्रृंगारे वादितालतः । वीरे श्रृंगारसंयुक्ते क्रीडाख्ये जयमंगलः । एकताली लये गेय स्तिलको वीरका
मयो । प्रतिमंठे न ललिता श्रृंगारे सर्वसिद्धिदः ॥ इति सालगसूडप्रकरणे षोडश ध्रुवकलक्षणं ॥ अथ
मंठकलक्षणं । षण्मंठकान् प्रवक्ष्यामि मुनिभिः का नुसमासतः । ध्रुवानुयायिनस्ते स्युः सूडे स्मिन् सलगीतके । ज
यप्रियो रसे वीरे ताले जगणरूपके । ऽ। श्रृंगारे मंगलो लेन ऽ॥ तद्वस्याः सुंदरः स स्म्रत ॥ ऽ कंतु णेवल्लरोरे ०ऽ।ऽ
ला पो वंतनो हासे ॥ । ऽ पेऽ द्रुते सकमलो ००ऽ षड्मी मंठकाः स्मृताः ॥ इति षण्मंठकाः ॥ अथ प्रतिमंठकाः ॥

न्नुगतसमर्थितः॥ नवमो गीतनिश्रुतौः श्रीकरो नवमो पि सः॥ इति श्रीकरः॥ ७ अथ ध्रुवदः॥ सूडुंदतालउद्ग्रा
हेध्रुवेयस्य अमुकः॥ आलो गो मनम्य अन्तालः ध्रुवदोयं प्रकीर्तितः॥ रसे शांते हरेः स्तौ ते रागे पंचमकेतथा॥ अवेगगा
ल पारितेव सिंना यं विशेषतः॥ इति ध्रुवदः॥ ८॥ अथ गौरीप्रियः॥ पार्वतीलोचनः पूर्वं ध्रुवके सिंहनंदनः॥ मंठकश्च स
दर्पितः सिंहविक्रीडितस्तथा॥ केदारगौरगा तत्रो हरगौरी समागमः॥ गौरीप्रियः सुखदश्चा स्मल्लोके पि सत्ता कर्जं
तिगौरीप्रियः॥ ॥ अथ चन्द्राननः॥ आदिः स्यान्मंठके तालो ध्रुवको द्रुतमंठको नतश्च प्रतिमंठः स्यात्प्रयो
ने त्रिपुटे मतः॥ रसो त्र हास्ययातड्ढ रागश्च श्रुतिरामिका॥ गेयो गायकसुखेन चन्द्रेवचन्द्राननो॥ इति चन्द्र
ाननः॥ ॥ अथ हरशर्मकरः॥ आद्य श्च वसुटो यत्र द्वितीया प्रतिमंठकः॥ मंठको ड्डवा णं च केदारे गीयते सदा॥
वेदं तो रसे कामे पार्वत्यास्त हृदयस्पृते॥ हरशर्मकरो तथं यशि पवशर्मकरः परं॥ इति हरशर्मकरः॥ ॥ अथ गजे
न्द्रगतिः॥ गजेंद्रगतिना पूर्वो मध्यो मंठकतालतः॥ आद्ये मो वालिता लेने पंचमके॥ मे विधीयते गणोत्तस्त्र वसं
को रसे वेतो वगीयते॥ यद्वा नपकपया सुक्तो नयत्र नियमो मतः॥ गजेंद्रगतिरख्याता मंठको त्रिलेनड्ढ॥ इति २५

वेसाद्दिगुण संवेद्य॥ एमा यालक्षणमिदं श्रोत्रयोश्च सुखावहं॥ उद्ग्राहे स्यात्पदद्वंद्वं मालापो ध्रुवके न वेद्यो वेगाढ्या
यमकेः सार्द्धं चंडिका सा लिधीयते॥ आलाप स्यात्स उद्ग्राहे पदं वो द्वाह ड्ढ जं स कृतः॥ आलापो ध्रुवके स्यात्मालज्ञिश्च
प्रयोगजा॥ विद्युल्लि तिसमाख्याता हतीयाश्चैकतालिका॥ इत्येकताली लक्षणं॥ ७ इति सूडः सप्तविधो ध्रुवादि
:परिकीर्तितः॥ इति प्रबंधाध्याये सप्तविध सूडयं लगसूडप्रकरणं॥ ॥ मल्लकरणोह्य बेसबः किंनामथे श्रुतिजे
ष्ठया॥ विस्तृतानि ध्रुवेयानि न प्रोक्तानि पुरातनैः॥ तत्रादौ लक्षणं तेषां ध्रुवकस्य लक्षणं॥ ध्रुवश्चतुर्विधः प्रोक्तो द्विपद
पञ्चषट्पदः॥ तत्र रोतेरसुखाय सेतस्मान्नयपदरूपते॥ पदद्वयेतदादिः स्यादेवमादिवमं मतः॥ येन केनापि ताले
नगीयंते ते रसेनत्रा षट्पदो पि प्रयोगा दः स्त्रूयते गीतको विदैः॥ नानाविधप्रयोगाद्यश्चात्मादपि विशिष्यते
तस्मात्प्रतिमंठ ध्वस्तो द्विस्त्रिसमश्च वेतः प्रमंठस्तानकानो द्वचेवि स्तरते ध्रुवाः सखन्प्रमंठ ध्रुवकः स्यात्र
दन्ना स्तानकं स्तवेद्य अं तेया तस्यरचना प्रयुक्ता सा प्रतीयते॥ उद्ग्राहे प्रतिमंठश्चेत्तदैकपदमात्रया॥ मूलत्याता
द्वितीयं स्यात्प्रयोगाद्वस्त्रतीयकः॥ चतुर्थे प्रतिमंठश्च पंचमः पूर्ववन्मतः॥ षष्ठः प्रमंठ संबद्धः प्रयोगः स्या

दद्दं प्रथमेस्याद्द्रुताद्यकेगेगेडोवश्चानतालश्च प्रगोमालवकैशिकः नीयस्यासावतीर्त्तिः पूर्ववत्प्लुतमं [illegible]
वैकण्ठासममाद्रुतौ स्मृतौ यं ध्रुवे उत्कुल्पतौ विदसीतारत्नीघ्वनिस्तालाः कंकालके मतः वीनसः कण्ठैलोपागेजगुप्र
थगणामतः।। अथ सः पंचजलस्ये कोलाटाप्रामोयतिः पदैः। यिडस्तु ध्रुवेवसंतारव्यारी निर्णीशी द्वितीयकः। तालश्च
रसटीवंदेतैः द्रुतेव्याघ्रिसद्गुरु गणाः वडडेगणाः वइवइडघोगोष्वोत्तरोत्तरागः श्रावर्त्ये नवडावडमासोगपूर्वं
वद्दद्वैश्च। इति नेतादीवद्दैनमो [illegible] सेव्योमा विकुत्रवंशगेयाः सुरवसन्द्येमध्या तिउ विउ पूर्वं चिरिवलासारती
मताग्रे।। इति सारतीमतानुमत्पलीकगव्याद्द्युवव्जतः पवा इति सारतीमता [illegible]
अथ सारतीमतीयमठकाः।। तत्राद्यः सनतालेश्च ।। उक्ता हस्वि उद्वेताले मल्लप [illegible] कः। यतिश्च प्राततान
लश्च ध्रुवके संमतो न तालः पूर्वनिःश्वावद्रुतखेनसद्द [illegible] पूर्वं [illegible] तालकः। य
तैयतिः समाख्यातो मंठके सन्तालके।। इति सन्तालेश्च ।। अथ यमतिविलासः।। [illegible] द्वितीयं नठ
द्राहैय तिसंद्रुतौ ध्रुवके हंसकः [illegible] यदद्दद्दया।। [illegible] मतिविलासकौ इति

तिविलासः।। अथ पतिलीलः।। [illegible] मंठतालः स्यात् ध्रुवे तालो यदद्दद्दया।। [illegible] समाख्यातो मंठको
तिलीलकः।। इति रतिलीलः।। अथ मदनवल्लभः।। मंठतालेसडुद्राद्दौ ध्रुवकः सिंहलंदने श्रोतागे मल्लिकामोदो
मदनवल्लभः।। इति मदनवल्लभः।। उक्ता हस्वि उद्वेताले ध्रुवके मंठके तथा।। प्रतिमंठके [illegible] तालस्तव मत
।। सर्वसंपत्करो मंठः सो [illegible] पंचमे [illegible] संतेवा [illegible] या।। इति संपत्करः।। अथ पंसतालेश्च
।। पंचतालेनिवद्धो [illegible] गौडसवैस्तुया।। [illegible] तालेश्वरो मतः।। [illegible] थालव [illegible]
नायकः।। अथान्या [illegible] निवद्धोपिराज्यतेदुत्तरमे [illegible] ।। इति पंचतालेश्च ।। अथ द्रुतविलंबिताः द्विविधः कु
प्यते सोयं नामा द्रुतविलंबितः। उक्ता हस्वि द्वरेयस्य मठके द्वितीयकः। पुनस्त्रि [illegible] मदनं तरं
श्च वा स्वि [illegible] पंचताले द्रव [illegible] ।। अस्य रागो [illegible] विशमतालकौ
[illegible] इति द्रुतविलंबितः।। [illegible] श्रीप्रदः।। [illegible] यजयश्री [illegible] मठकश्च द्वितीयकः
[illegible] मंठके [illegible] यः प्रदो।। इति श्रीप्रदः।। अथ श्रीकरः।। श्री [illegible] रिय [illegible]

व पूर्वस्यात्पंचकं कालमध्यमः। तृतीयेजयताल: स्यात्पंचमेमाध्यः पुरोदिताः॥ वीराद्रुते वकैशिकां गधेनाम ह्यांकितौ॥ इति
दलकरणं॥ अथ खली त्रिकूटस्मे वीरतथा आदेकीर्तिकरयारिकात्रितः॥ खाग्निमात्रा हृतेः पंडेखिविनिर्मन्न यताजय कू
र्थं मध्यं प्रासद्रुतं रागे मालवकैशिकोरद्रु निद्रुमास्वतीतवरीतिगैोडी अथो गद्धकामेलाय केसृतीयेस्याद्र प्रतेः कडे यम
मत्रा गीवात वसत्वनेरमा मालाये न्यासमारिष्ठो झा इतिकानि किलकरणं॥ अथ विजयलहलं दिवये पंचपंडे [illegible]
नरसाः क्रमाद्यः श्रीरागः पंचमश्चापि वसंतारख्य तृतीयकाः डयोः कर्णाटगौडः स्यान्मलतेन हनराग णः जयमंगलताल
कुपुनः श्रीनंदनो मतः। वीरपंचक्रमसंछ्ञो न्यस्य द्रुर्थः सोमवल्लभः॥ चक्षितात्पवकश्च ते रसः कामः पुरः स्थितो वीरोयकामः
चैवहास्य स्तुर्य रसोमतः॥ रौद्रः पंचमके षंडे प्रायते गानपद्धतिः। द्वितीयादः प्रमठाय मालीचर्मिमसंयु नगद्या गोमः पतः
लेविरदानमकावितः॥ अस्य न्यासः प्रमठे स्याद्रुगाद्रुवौ मांवितस्य च अष्टुधा शिवादैयो देवा विजयस्तुसु दावितागः इति
जयलकरणं॥ अथ माति लकं॥ अायः पंडेवसंतारव्ये पूर्जी स्याद्वितीयकं। चल्खुरुपं नांदीवतालैोवीरादुतेरव
नीयेदवराखोकार ॐ स्यात्सिंहनंदनः॥ तोडीरागस्तृतीयेस्याच्चथाते प्रताप शे खरः कंकालः पंचमे रागः पंचम
तनकोमच्चाधन्यासिकारागेकद्रुणेसोमवल्लभः॥ श्रीमालवगौडस्यातताहेरंगविलयपो॥ धाम वीरसगलच्या

कसमप्रवितागप्रताकवैश्वनामंकः सउमातिलकोमतः। अस्य श्रीनावगातावम र्हिकलल प्रवेरा॥ इस्कुमा॥
लकं॥ अथ स [illegible] जिनसंस्थामितामात्राः पंडे पंच ऐ नियोजिताः। सरस्करो द्रुस्या [illegible] गोराज प्रियो मतः॥
उद्वाहं पूर्वमावल्लोपरैगम काद्विनैगे यो गद्रुमेला पोहिपद्रुनि प्रमठकः। अा गोगं रचटे त्यक्षा पजे नाम
कर्पूचितो नानोवेयनमेवाहि [illegible] यपद्रुहि [illegible] नाकरा॥ अथ श्रिशेखरः॥ श्रिशिशेखरस्वं डेष्टन
स्थाद्रुतेरेडकैः कामो स्यातकोहस्यो वीसः कडणं स्तुश्रमा लव श्रीराम महीतित्री पोमः श्रीरक्तश्री वेलो
लीगं उत्कलितिवे सेवी पूर्जे रीपुनः प्रतिताले सर्वे पूर्वगाढंकिंदर्पप्रस्तंता श्रीरागा याहिगी श्रवतः स्याः सामवल्ल
।प्पार्वतीलोचनस्तालो रतिनंदो पमः पुलादेद बज्र नप्रयोगी नाततस्यात्। प्रमुद्रलत ते संघद्रु योगी का नदा मे
गंडक्रामायेना मवानतुपिसमावृत्ते स्यात्पस्याला पकमतः॥ अस्य गतानविद्रुडुद्र कामदस्तु तेरुपति। इतिया
श्रिशेखर [illegible] यनांदी वड्रनः॥ अालापादिस्वतः संडोरतितुद्धोयेषेदुडोनादवड्रन मडोसोरणाहेश्रि
नाबया॥ श्रीरागेमठतालो प्यकै त्रिकीकामजोरसः॥ पांचाली चगाडोयाः पद्वेदौनोकज़ापकत्रायसपु

पंचमा चित्तरागा पूर्ववन्मानवर्णि मः ॥ इति मालवपिमः ॥ अथ प्रतापलक्षणं ॥ द्वादशाक्षरकाः खंडाः सप्त [illegible] प्रता
के ॥ तालश्च [illegible] मानक्योताः सात्विकमध्यमः ॥ इति प्रतापः ॥ अथ प्रथमः ॥ पूर्वखंडद्वयं प्रोक्तं मालो गेयपदेक [illegible] श्या ॥
स्वरैर्यकमलेश्रमया मैथिलि दिमितैः ॥ इति प्रथमलक्षणं ॥ अथ निलयः ॥ नयतालेन निर्वेलो गेयो मसामपसा मिके ॥
उद्देशाक्षराः खंडाः पंचैवात्र प्रकीर्तिताः ॥ इति निलयः ॥ अथ नागवल्लभः ॥ नवखंडत्रिथिमितेवैर्गत्तालेस्मा मालि
पंचमाविकिरागः स्यात्र गीते स्मिन्नागवल्लभे ॥ इति नागवल्लभः ॥ अथ स्वस्तिकः ॥ विड्डे यः शोभस्वस्तालेरागे [illegible]
मिके ॥ रूपाकरा [illegible] खंडः स्वस्तिके चीर्षसंगं ॥ इति स्वस्तिकः ॥ अथ गारुडिलक्षणं ॥ ध्रुवगतिर्वितालः [illegible]
वर्मेदेर्ये इडकैः ॥ अथ न स्वर रागे च पदे [illegible] सगारुडिकः ॥ इति गारुडिकः ॥ अथ ललितलक्षणं ॥ त्रिखंडः स्यात्रि [illegible]
स्तालेस्था द्वादशाक्षरा ॥ खंडायाद्धहिडिवकरमेला ललितो भारतीमतो ॥ इति ललितः ॥ अथ लीललक्षणं ॥ नरवै [illegible]
वर्षैरागैस्तालैर्निजे र्कयाः ॥ खंडै रचना हर्षगेयोसौ प्रबंधो लीलसंज्ञकः ॥ इति लीलः ॥ एतेवर्योदशाख्याता [illegible]
नागाचखम्स्थिताः ॥ संकीर्णाः सू [illegible] राप्रोक्तास्ततो नागपदानि [illegible] इति पातालं लोकरा सचखोदशप्रबंध [illegible]
पवां ॥ पञ्चत्रिंपंचाशदनांदिवाः प्रबंधा भारतीमते ॥ रूपानामथ्यतागेयानथ नानाविधान्भृणु ॥ इति विध [illegible]

प्रबंधाः ॥ [illegible] भारतीमतजानादौ दशावस्थाभितेक्षरधिनदौ [illegible] ध्रुवं [illegible] रागसंस्ततः [illegible] सवस्तव सु
खंडो द्विसमो च खंडो [illegible] तरो मतः ॥ मात्रा [illegible] मिताः प्रोक्ताः खंडे [illegible] कैशिकी लाट [illegible] रीतिः समस्तव्याप्त [illegible]
जोरसः ॥ द्वितीय [illegible] संवर्दसोवतीहति संयुतः ॥ गौडरीतिसमायुक्त मार्गे [illegible] तीयकौला [illegible] रीतिरसैरोडप [illegible]
मकेलयो ॥ अंत्यपद [illegible] रंगे यं विदिबैर्गमकैर्युतः ॥ मार्गतालेत्रयोगेयः ॥ [illegible] पूर्वसमंमतं तृतीयः प्रतिमठः स्याद्वि [illegible]
दाहृतः ॥ कर्तुर्नामांकितालापश्चासौ गेयः रूपनामधुकः ॥ इति [illegible] ॥ अथ सुरसुंदरलक्षणं ॥ [illegible]
श्रृंगारः सुरसुंदरे प्रबंधे त्रिपुटस्तालस्ततो न्यः कामवीरजे ॥ इति [illegible] रीतिः पांचालिका मता ॥ तृतीयं गमके [illegible]
पद्यालापसंयुतः ॥ तालो मितो द्वयं विदिदयः कविदप्रातिस्थयुतः ॥ आलापः स्याद्वि [illegible] सप्तवा [illegible] संज्ञकः ॥ [illegible]
संधुक्कं पूरये [illegible] बंधकं आसेगगे शंकरस्तो [illegible] प्रसीदेति पदाकि [illegible] इति सुरसुंदरः ॥ अथ [illegible] नंदः ॥ त्रि [illegible]
लानंदे खंडे पदद्वयं वेदाद्रिसंमितमात्राः प्रतिखंडं विनिश्चिताः ॥ ताले चाचपुटे [illegible] स्यादालापसंयुतः [illegible]
वगातचो रीतिपूर्ववदावरेत्या गीवा च पदमालापं पुयो गेनीमनूपजं ॥ कर्तुः [illegible] कर्त्तव्यपुनः [illegible] लापजं पदं [illegible]
मन्नानंदः ॥ अथ पंचतालेश्वरः ॥ शिवस्तुतौ [illegible] कंदः स्यादंतमात्रत्रिखंडकः ॥ खंडान्ते द्विपदा [illegible] सामेलापको [illegible] तिलं

तिविद्याविलासः॥ ३४॥ अथ विषमप्रबंधः॥ गीत्वा पूर्वं पदं पूर्वं पदे द्वे गमकान्विते॥ युगपच्छ्रुतकेन्यासो विषमोयं प्रकीर्तितः॥
इति विषमः॥ ३५॥ अथ वागीशः॥ पूर्वं पदं समावर्त्य परं गीत्वा ध्रुवेयतिः॥ स प्रासो ध्रुवमत्त्म विषयो वागीशाख्यो गिवल्लभः॥ इति
वागीशः॥ ३६॥ अथ विमलेक्षणः॥ द्वि द्वि पादास्त्रयः खंडा ध्रुवे गेयः स्वलंगयुक्॥ आदितालेन गातव्यो गीतज्ञैर्विमलेक्षणः॥
इति विमलेक्षणः॥ ३७॥ अथ रसकल्लप्रबंधः॥ रसकं द्वंद्वबंधो ध्रुवे गेयः सदा [illegible] रागताललास्या मेयोसौ नाकवा
सिकः॥ इति रसकल्लकः॥ ३८॥ अथ रासकलक्षणं॥ रासकैर्नैव तालेन रासकच्छंदसा तथा॥ द्विखंडो रसकावर्णो प्रयोग
व्याख्या रासको॥ ३९॥ इति रासकः॥ ४०॥ अथ रंतलक्षणं॥ अष्टपात्स्वयं वर्णो वापि त्रिस्त्रिपादैः समन्वितः॥ रंतको [illegible] तालेस्य
त्सलाथा दैवी विनिश्चिता॥ इति रंतकः॥ ४१॥ अथ लंतकः॥ ध्रुवा [illegible] प्रयोगाद्या पादे [illegible] लंतकेः॥ [illegible]
लीलातालेवलंतकः॥ इति लंतकः॥ ४२॥ अथ सुरप्रियः॥ सप्ततालः सप्तपदः सप्तरागः सुरप्रियः॥ [illegible] वर्ग
सौ सुरनायकैः॥ इति सुरप्रियः॥ ४३॥ अथ सुलीललक्षणं॥ सुलीलो रागजलीलैः स्यात्त्रयो गाढैः पदैर्द्रुतः॥ रसे गीते
गेयासौ सर्वलीलमरलामयाः॥ इति सुलीलः॥ ४४॥ अथ वंधुरलक्षणं॥ वंधुरो द्विमितैः खंडैरागतालैश्च सस्मैः॥ विद्वे

यश्छंदसा वंधवंधुरोतं वंधुरर्द्दना॥ इति वंधुरलक्षणं॥ ४५॥ अथ मधुरलक्षणं॥ मधुरे पदवद्धं स्यान्नजड्डतालो [illegible]
स्वचे॥ विख्यातत्वपदद्वंद्वे ह्रासो ह्रासैः स्तं कृते॥ इति मधुरः॥ ४६॥ अथ श्रीविलासः॥ पंचतालैः पंचरागैस्त्वावडसप्तवे
॥ पंचभाषावृत्ते गेयः श्रीविलासः श्रियः कृते॥ ४७॥ इति श्रीविलासः॥ अथ श्रीवत्सः॥ त्रिभिः खंडैरसैश्चैव श्रीवत्सो गम
कान्वितः॥ श्रीकरीत्वसंयुक्तो गेयः सर्वार्थसिद्धिदः॥ इति श्रीवत्सः॥ ४८॥ एवं ते दिव्यसालाकाश्चत्वारिंशच्च संख्यया
गातव्या दिव्यगंधर्वैर्देवानां पुरतः स्थितैः॥ ४९॥ इति दिव्यप्रबंधप्रकरणं॥ ५०॥ अथ नागलोके गेयप्रबंधप्रकरणं॥ [illegible] त
दैः सुनंदः॥ एषु सकैः सुनंदः स्यात्प्रसन्नवर्णः पदे पदे॥ त्रिखंडोऽथ रसैर्वीरे रागे गाथिकपंचमो॥ आलापाः नागस [illegible] इतः
नंदैः परिकीर्तिते॥ इति सुनंदः॥ २॥ अथ सुकुलः॥ मल्लिके सुकुलः प्रोक्तो वाद्यैर्खंडे एव संज्ञाः॥ खंडं गाथिक [illegible] डि
गैसौ देवलावया॥ इति सुकुललक्षणं॥ ३॥ अथ मेरुलक्षणं॥ रंगताले सुमेरुः स्यात्खंडसामिकरागसुसु [illegible] वैषे
दमितैः षंज्ञोगेयः पूर्ववद्दश॥ इति मेरुलक्षणं॥ ४॥ अथ मलयलक्षणं॥ दिव्यवर्णैः वंधलिः खंडैः रागो [illegible] मत
साधवा मलयो नाम तालेविधुरकेशवे॥ इति मलयः॥ ५॥ अथ मालवविजयः॥ गे मा मधुरतालेन खंडैरकाद [illegible] कै

॥ नं ॥ मदालसे पञ्जीवाख्या वक्ष्ये तां च समासतः ॥ अथ तत्रादौ कमलः ॥ एतिताले न कमले गांधारे क्रमपंचमे ।
उद्ग्राह्य तथ रागो देववल्लयास्य च स्मृतः ॥ इति कमलः ॥ १ ॥ अथ विमलः ॥ विमलो नंदने ताले रसेका मेदि ध्रुवकः ॥ प्र
योगः सदा लापे हि पदैः पूर्वं गेऽस्य गौ ॥ गायकेसु किंदंडे के ते यः पदेऽथ मध्यमे ॥ इति विमलः ॥ २ ॥ अथ कुंतलः
कैशिके । मध्यमे गेयः कुंतलो जयतालतः ॥ रसे वीराद्भुतौ तत्र वे पूर्वं वदा वरे खा ॥ इति कुंतलः ॥ ३ ॥ अथ रतिदर्पणः
नांतिर्निषाद्भिन्नीडे शुक्लता लश्चामरकंकटः ॥ लित्रके घि कराग श्च हास्यां वै रतिदर्पणे ॥ इतलां कित स्य चास्य स्यद्वा दु
वते द्वयं द्वयं ॥ पदद्यो फचि रालापत्र श्राहेव पदं सहक्लत्रा ॥ इति रतिदर्पणः ॥ ४ ॥ अथ पार्वतीलोचनः ॥ पार्वतीलोचने नाले
पार्वतीलोचनो मतः ॥ गौड पंचमके वीरे श्रोवि विमलवद्वदेत् ॥ इति पार्वतीलोचनः ॥ ५ ॥ अथ विजयानंदः ॥ नेंदे विजे
य ताल स्यान्मूर्वं पांते पदद्वयं ॥ रागो वनामे गगांधारोऽद्भुते पलापसंश्रुतौ ॥ इति विजयानंदः ॥ ६ ॥ अथ विभ्रमः ॥ य
दवेन ताल रागो स्यातां सद्भि प्रलापयां ॥ शोभं विजयव स्यांत्कंगीते भ्रिमं श्रिवसंज्ञके ॥ इति विभ्रमः ॥ ७ ॥ अथ विचित्रः ॥
विचित्रे देवता स्यात्पूर्वं मध्ये पदं पदं ॥ पंच युग्म तथा रागश्चयो गालापसंश्रुतो ॥ उद्ग्राह्य न्याससंयुक्ते शेषं या च

वनं ॥ ८ ॥ अथ मकरध्वजः ॥ मार्गे हिंदोलरागे स्यात्तालेऽजयमंगले ॥ गद्येन मकरध्वजो वंशनसुत्रकलश
दः ॥ इति मकरध्वजः ॥ ९ ॥ अथ जयश्रीः ॥ जयताले जयश्रीः स्याद्रागे विजयवल्लभे ॥ उद्ग्राह्यो न्यास सम्पसेवीरजस्सकृत
मनसंगरे ॥ इति जयश्रीः ॥ १० ॥ अथ वर्णसारः ॥ वर्णसर श्च तःखंडो रागा स्यात्तु वितिम्बितः ॥ दिवसस्तुतौ प्रयोज्यो सो गीतरपद्गी
तकोविदैः ॥ इति वर्णसारकः ॥ ११ ॥ अथ श्रीरंगः ॥ मायरागे स्यादद्वाचितां प्रवके मलयोगेयः पूर्वं क्रमसपेवतं स्यात् मकलदेम तः ॥ इति
श्रीरंगः ॥ १२ ॥ अथ रंगलक्षणः ॥ आलापादि सुविज्ञेयो रंगलक्षण संज्ञकः ॥ रंगलक्षण तालस्यात् मधे पंचम च छया ॥ इति रंगलक्ष
णः ॥ १३ ॥ अथ मुकुंदः ॥ उद्ग्राहे तु समावर्त्ते ध्रुवो गेयः सुसंगयुक् ॥ मुकुंदस्य ध्रुवे स्युन्निः आभोगे वासे ॥ इति मुकुंदः ॥ १४ ॥ अ
थ चंडुवदनः ॥ प्रतिमंठलये नेंडुवदनो मार्गरागयुक् ॥ मुकुंदशं तेथ कामे वा पंडुवदने सुखदो सवे ॥ इति चंडुवदनः ॥ १५ ॥ अ
थ वीरश्रीः ॥ वीरश्रीः स्यादृदडंडस्ताले मार्गे वरा तिसुवृक्ता ॥ वीरश्रं गाररसयो रागो मायां विधीयते ॥ इति वीरश्रीः ॥ १६ ॥
अथ वीरविक्रमः ॥ उमातिलकताले द्वौ ह्येयो सौवीरविक्रमः ॥ गतिले दाक्ष्वगात्तथा शबं याद्यछि केतवयां ॥ इति वी
रविक्रमः ॥ १७ ॥ अथ विद्याविलासः ॥ उद्ग्राहे समावर्त्त पराद्धे विषमग्रहः ॥ मेलापः प्रचवद्धः स्याद्वेषे विद्याविलासके ॥

ऽपा चितं स्वरं॥ आवर्त्यं यतियः सम्यक् कुकंठलं प्या निराकुलः॥ त्रिभिन्न स्थुविति: स्थाने मंद्रे मध्ये च तारके॥ क्रमेणो वा
व आक: कंठस्या दोलनमुच्यते॥ मंद्रान्ना रभ्य प्राप्य मंद्रमायाति यः स्वराः॥ आहतः स्तुर्वि दे ब्लं यत्र स्थिरगीत व ताम
त॥ मंद्रान्मध्यं तथा तारं॥ क्रमाब स्व्वरया वजेद्गु उक्ता मितः स्त्र प्रोक्तो गायकोल्लास कारकः॥ वक्रकंपसमायुक्तो
स्त्राविनः परिकीर्तितः॥ हृदयस्थित्व ड्रंकारा ऽऽङ्कंकतो गमकोमतः॥ सानुस्वारोमुखांतःस्थो मुद्रितो यं प्रकीर्तितः॥ ना
ताभ्यां ततो मंद्र ड्युक्के यः स नामितः॥ द्वित्रिलक्षणसंयुक्तो मिश्रकः परिकीर्तितः॥ अयोगा गायकैर्ज्ञेयास्तान
मानसमानकाः॥ स्तुयकाः श्रुति संयुक्ता मूर्छनानिरल्लं कृताः॥ दर्शयेद्धि: के वसंगिमार्दवेन समन्विताः॥ ज्ञैतो स म
मनाः श्लाध्या यथा सादि निवाजिनः॥ विन्नावेगंन शंसंति ना छिलंच्य स्य तेत यता॥ लोके वाडे षितेस्नैजवाह्यानि
र्जायते॥ इति गमकप्रकरणं॥ ॥ इति महाराजाधिराज पंडितपारिजात कंठारम स्त्र प्य प्रतावितांडे त्यादि विरुद
राजी विराजमान श्री मदन पाल विरचिते आनंद संजीवनानि सनेसंगीत शास्त्रे स्त्र प्यास मूर्छना तान प्रस्तार त्रि
... गम संवर्ण्णोनाम द्वितीयोऽध्यायः परिसमाप्तः॥ ॥ श्री॥ ॥ अथ प्रबंधध्यायः स प्रारभ्यते॥ देवतोके व

मवेदः॥ इति निविदः॥ ॥ अथ चातुर्वंध लक्षणं॥ मार्यतालेत्रि भंग षड्ज कैशिक जातिनाः॥ उग्राहाये द्विपादेश चातु
धा ऽऽहुर्क पूर्जितं॥ इति चातुर्वंधः॥ ॥ अथ पंचाननलक्षणं॥ पंचाननेच्छत्तिः पंडे स्त्रा ले पदच्छे द के मतं॥ स्तु तं व लं वि
तवं हैं रागे षाडवपंचमे॥ नियते गीयते कैर्य: ग्राभेद: आत्रेयः परं॥ श्रेष्ठे देवार्धनेनि तैसाद्यं नाम त्र ककुंविन्ना डीतप
पासनलक्षणं॥ ॥ अथ पद हंसपदलक्षणं॥ मार्यकैशिकरागः स्पान्नजाति गांधार पंचमी॥ बद्ध: प देहंसपदतालोगजज
निर्मितः॥ इति हंसपदलक्षणं॥ ॥ अथ शुभकर लक्षणं॥ शुभकरस्पा विलासः पंडे कामेनात्र का चितं॥ जातिः काम
ना रागेतित्र भाने स्वरि स्तुतिः॥ इति शुभकरलक्षणं॥ ॥ अथ सोमकी तिः॥ त्रिताल सुप्तव सं युक्तः सोमकीर्तिरि
मतः॥ रसे वीरे इतुत्ते थाव तालरागो स्वसंमतौ॥ इति सोमकी तिलक्षणं॥ ॥ अथ शिव प्रियः॥ शिवप्रियः शिवार्चा
तालेप्रतापशेखरे॥ निनपंचम रागे प स यप लापपूर्वकः॥ पंडोवत्तितय संयुक्तो न्यासोप्र प्रातिमंठकः॥ इति शिव
प्रियः॥ ॥ अथ मन्मथ: सुग्गउके शिके रागे सिद्धको ढित तालतः॥ मन्मथ स्तुति संयुक्त स्त्रिपंडो गीतमं उनः॥ इति मन्म
॥ अथ मल्लिकामोद:॥ स्पात्ताले मल्लिकामोदे धैर्ये स्वार्यस्त्वन्याचितः॥ गेयः सूर्य प्रवंधे न मल्लिकामोद संज्ञितः॥ वि
मोदः॥ अथ मदनः॥ विसंगि ताले मदनो रागे संतालपंचमे॥ आसोगम छुदुविवउ स्पव तिमंठोग वी

प्रयोगे ह्री स्यात्तु संचारी चवती मकाच्छायी वत्वर्थो विज्ञेयस्तस्य सेदाश्च नेत्रकाग्न्यापे ह्री लिखनादेवं तु माह्ववरोढकं संच
री मिश्रणान्न्यस्यां पूर्वे म्लिक्रमवर्णितं ॥ छायी वा प्र प्रकामस्या ढे ... तरा श्रीमीतवदा स्त्र्यज्जाय तेश्रुणि
मांगणो ॥ षाडवाख्य स्वर्णे श्रुपं चपंचम यो दितां ॥ अकारा था श्चववाराने विसर्गा तेच्छ पंचमः ॥ मद्राम था श्च ता राश्च प्राणव
श्रुवरा श्चेतां एक मात्र विमंद्रुड को द्विमात्रा तस्य मध्यम ॥ त्रिमात्रस्तार इत्युक्त एवं सत्रिविधो मतः ॥ ॥ स्थेर्यस्यात्स्थैर्ये येस्तुमे
श्रास्त्रे प्राणो एव वाद्य स्याद्यस्त्रतीयस्तव जोमास संख्यश्च मध्यमो तारोच द्विश्च मन्त्रव स्थितिषि संख्यापाश्च विश्रुतां ॥ मध्यव
र्णे द्या रव्यातः प्राणः पूर्वो दुदानकः ॥ मध्यमास्ते न विख्याताः पनेवर्णपर्ययो ध्वयः ॥ श्रेष्ठ पर्ये मध्यादपि पर्ये ह्वा रो उदानः
प्राणस्तं ठकः ॥ तारेस्तु स्तेवस्चापेहठतः श्रुतमात्रया ॥ द्विविमात्रापसे दे न स्थायि मेदो निरूपितः ॥ तारादि स्तार मध्यश्च
तार्यं तश्च विधा क्रमान् ॥ विधा तास्ते श्रुव भेषु द्विमात्रा स्या न्नियोजयेत् ॥ स्थायिनां मेद्गानो कं स्वरूपं नाम सहितं तथा ॥ परे म
देव मध्ये च तारे च विविधा बुधैः ॥ गोयाया यद्वृच्छ्या बाढं स्वतः प्रस्तारइष्यते ॥ अध्यायिके च नयाढ ... जं नम यो दितां ॥
दिक्रमेणैव स्यगा गर्वद्ये विधा त्रितात् ॥ स्तगांगादिति दाध्र्क्राकृत्यागा क्रि सहितो स्मितात् ॥ श्रुतुन्नम्य स्वरं स्थायी स्थ

...त्विष्णुः ॥ तानस्स्थारतेम्ने पांतक्रणे स्यात्स्वयंविधं ॥ गीते पञ्च पंच तु स्यस्पष्टे पूर्णादन्यतरे कृते ॥ वीणादौ वाद्य माने पि
नुष्याद्धिः सत्स्वरे यता ॥ एतत्कस्मात्परितज्य मिथ्या वोन्तरमाहतं ॥ उत्तात्वत्र्य ॥ गीतव न्नूपा के न स्तु पवंध गेय मिसापि
॥ गीते पंचालिघ्रः पाक्रायशो स्मिन्न्रूपलि मिते ॥ यथा वीनगानुदा पोढि सवंधः कवि संमतः ॥ अस्मादन्यतरायेसु स्वैयाख्य
प्तत सप्रिया ॥ गीते प्रयोग सहिते न दानो नेविशेषतः ॥ गमकावाग्मिनारब्ध कर्नेष्यासु कंठाप मा ॥ जयोगावडसक्यानि
गांधिकानां सुखानुकृतः ॥ ततः स्याद्यतरावानव द्येविद्ग्धैरस्तु मे दितात् ॥ एषश्रया मूमनस्वाग्म प्रयोगास्तु स्फुटं स्रुतं ॥ ना
पदांतस्य च संस्यस्वरेण व विनोदयेत् ॥ ग्रामस्वरा मयाख्याता षड्जसंख्या मिताः पुरा ॥ प्रयोगे रूप पश्रुकास्तेत्वकारणा
धीक्रवत्रातिमीलितिथि चिदाडैयाव्याथा कैलर्क्लतणेर्गुता ॥ श्रुतेस्वरस्यकं पेन गमकोत्र निरूपितः ॥ उत्सकंक स्पचित्रकपेन पा
तन्मयानावकथ्यते ॥ श्रुतिकिमरस्वाच्छूतंत कम्पते विप्रादं पुनः ॥ अत्यंतंत्वरितेत स्मिन्न्सानुस्वाराह्वउक्त्वातातां ॥
पश्रुतायास्या ॥ तिरिपिः सानिरूपिता ॥ वेगामंद्र मन्द्रपाप्यता रेयः पि रिदाकृते ॥ स्फुरितः सम्यविहृत यो नपरैः ...ते
तां ॥ गमकोमध्यमानेन स्वरकंपास्त्र कीर्तितः ॥ ततोजवा त्वली नाख्यः प्राने संदोहितामः ॥ वलित्तु ... नाव्यातोगम

…गा गा पा धा नि सा रा गा॥ इति नूं …देशी मल्लक्षणं॥ अथ …री मल स्य संक्रा सवया सा धमा म मा स ग म प ध नि सा …

म ग सा सा ग गा मा प … नि सं॥ इति … लक्षणं॥ … विकस्पो … उत्ते पवने षाडवे … नि सा रि ग म ध नि … नि ध म ग री

स नि॥ ना सा रा गा मा धा॥ इति … लक्षणं॥ … त्रिगंधार … देशाख्या सा … पा ग म प ध

नि। गा ग रि नि ध प म ग ग ग म पा धा नि रा गा गा ना … धा प म सा॥ इति … लक्षणं॥ …

…गिका॥ ध नि स रि ग म ध। ध म ग रि स नि ध धा नस रा ग म धा॥ इति … शिकी षड्जस्थिता रागो गांधार …

…म ध नि स ग सा नी ध म ग रि सा। सा री ग री ग म म ग म ध स ध नी ध नी स॥ इति … शिकी लक्षणं॥ …

… धनि सा स नि ध प म ग स सा सां गां मां पां धां नां॥ इति … लक्षणं॥ …

… देशाख्या … सुपा। म ध नि सा रि ग म। म ग रि स नि ध म। मा धा ना सा ग मा॥ इति … लक्षणं॥ …

… ग ग प ध नि स ग। ग स नि ध प म ग गा। गां मां पां धां नां सां गां … इति

… इति षाडवराग प्रकरणं॥ अथ संपूर्णराग प्रकरणं॥ मालव श्री स्वर … संपूर्ण …

… म प ध नी सा॥ सा नी ध प म ग री सा। सां रीं गां मां पां धां नां सां रीं गां म पां धं नां सा॥ इति मालव श्री॥

षड्जायां सहीनायां दीपिका॥ ध प म ग रि नि ध॥ इति दीपिका॥ … हिण्डोल सहीनायां … प म ग रि नि ध॥ इति

…॥ शिवदायां सहीनायां ससिद्धा म ग रि नि ध प म॥ इति ससिद्धा॥ … सहीनायां … रि नि ध प म ग॥ …

…॥ … सहीनायां तनूनपात् रि नि ध प म ग रि॥ इति तनूनपात्॥ … सहीनायां गोमद

नि ध प म ग रि नि॥ इति गोमदन॥ इत्येकोनपंचाशत्तानप्रकरणं॥ … षाडवाः शुद्धतानानंद …

प्रस्तारलेशेन कूटतानाश्चानेकशः॥ एवं संख्ये प्रमाणानां … वेदोत्तरसवेदा द्विगुण … लोकरागं … श्रुतं …

… गान्धर्वस्य तिसासतो गायनाव … रागको विदः॥ … रागः … श्रुति …

… श्रुतः॥ … मूर्च्छनादीनां विस्तरप्यया॥

…॥ यथा मोहद … पुस्तक संचयः॥ … विज्ञानातो … विदं … ते प्रबोधाः … विड …

विस्तरशंनि शिनः॥ तत … प्रोक्ताः स्वरास्ते चोपयोगिनः॥ … रागा … औडुवाः॥ षाडवा

… औडवः … षाडवाः … मतः॥ पूर्णे सप्त स्वरैरेव … विधाः॥ आरो …

स्त्रारः पूर्ववत्तासां निषादादिक्रमाङ्कवेद्यान्निधपमगरिसनि॥ इति तारा॥ ॥धपमगरिसनिधा॥ इति श्रु
सनिधप॥ इति वैहिणी॥ मगरिसनिधपम इति त्रिवदा गरिसनिधपमग इति श्रामा॥ ॥रिसनिधप्रम
री [illegible] तिरम॥ ॥सनिधपगरिस॥ ॥इति रतिनायिका॥ ॥इत्येकविंशतिः प्रोक्ता मूर्छना मूर्छना मिश्रः॥ वे
वोक्रमतो ग्राह्या विशेषोऽत्र निरूप्यते॥ ॥इति रागाध्याये मूर्छनाप्रकरणं॥ ॥अथ तानप्रकरणं॥ ॥षड्जग्रामतवे
सप्त मूर्छनायामयोदिताः॥ तासु षड्जे षड्विहीनास्तु तानाः सप्त यथाक्रमं॥ ॥अग्निष्टोमस्तथात्यग्निष्टोमो वाजपे
यपुण्डरीकाश्वमेधो राजसूयस्तु [illegible]॥ ॥अथ प्रस्तारो यथा॥ उत्तरमन्द्रा सवर्जिता अग्निष्टोमः॥ ॥नि
धपमगरिनि॥ ॥इत्यग्निष्टोमः॥ ॥रजनी सवर्जिता अत्यग्निष्टोमः॥ ॥निधपमगरिनि॥ ॥इति अत्यग्निष्टोमः
॥ ॥उत्तरायता सवर्जिता वाजिपेयः॥ धपमगरिनिध॥ ॥इति वाजिपेयः॥ ॥शुद्धषड्जा सवर्जिता षोडशी॥ पम
रिनिधप॥ ॥इति षोडशी॥ ॥मत्सरीकृता सवर्जिता पुंडरीका॥ मगरिनिधपम॥ ॥इति पुंडरीकः॥ ॥अश्वक्रान्ता
सवर्जिता अश्वमेधः॥ ॥गरिनिधपमग॥ ॥इत्यश्वमेधः॥ ॥उत्कृता सवर्जिता राजसूयः॥ रिनिधपम [illegible]

[illegible] इति मल्लारी देशाख्या॥ ॥ [illegible] केदारवद्भिन्न केदारः पर्वतास्रय॥ नि [illegible] सधनि॥ निधमपसनि॥ नाट्य
गा म [illegible] ॥इति पहाडी केदारः॥ ॥ [illegible] रिपवर्जे स्यात् [illegible] रागजः॥ सगमधनिस॥ सा [illegible] स॥ सा
मांधनीस॥ इति [illegible] लक्षणं॥२०॥ रिपोज्झितो [illegible] विहागो रागजस्तथा॥ सगमधनिसा॥ सनिधम [illegible] गमध॥
मधनि॥ मधनिसा॥ सनिधम॥ निधमग॥ इति विहागलक्षणं॥ ॥२१॥ इति रागाध्याये [illegible]॥ ॥अथ षाडवरागप्रकरण
॥ ॥ गौडवः पंचमत्यागी त्रिनिषादस्वरागजः॥ निसरिगमधनि॥ निधमगरिसनि॥ [illegible]॥ इति गौडवलक्ष
णं॥ ॥देवगिरी पंचमरोनां [illegible] रागांगरिषभस्वरा॥ रिगमधनि [illegible] रिसनिधमगरि [illegible] मांधनीसर॥ ॥इति देवगि
रलक्षणं॥ ॥देशाख्या रिषभत्यक्ता त्रिगांधारा रागजा॥ गमपधनिसा॥ सनिधपमग॥ मपधा॥ मपधनि॥ पधनिसा
निसग इति देशाख्यलक्षणं॥२४॥ तुरुष्कतोडिका चोपसत्या गवि वर्जिता॥ सरिमपधनिसा॥ सनिधपमरिसा॥ धांसा
धांनसा॥ ॥इति तुरुष्कतोडी॥२५॥ वेलाउली [illegible] पवर्जिता॥ धनिसरिगमधपमगरिसनिधा॥
मगांगमधां॥ इति [illegible] वेलाउली॥२६॥ [illegible] त्रिगांधारा मन्द्रना चोपरागिका॥ गमधनिसरि [illegible] मगरिस [illegible]

...म:॥ ...ता। सनिधपमगरिस॥ ॥ इति उत्तरमंद्रा॥ ॥ निषादाद्यैः स्वरैः पुनः॥ रजनी यं समाख्याता। निधप
...॥ इति रजनी॥ ॥ धैवताद्योत्तरायता। धपमगरिसनिध॥ इत्युत्तरायता॥ ॥ पंचमाद्युः शुद्धषड्जा स्यात्॥ प
निधप॥ ॥ इति शुद्धषड्जा॥ ॥ मध्यमादिमत्सरीकृता॥ मगरिसनिधपम॥ इति मत्सरीकृता॥ ॥ अश्वक्रांता
...गरिसनिधपमग॥ ॥ इत्यश्वक्रांता॥ ॥ उक्ता चैव साभिमता॥ रिसनिधपमगरि इत्युक्ता॥ ...॥ इति
...॥ ॥ अथ मध्यमग्राममूर्छना:॥ ॥ मध्यमे मध्यमं कृत्वा सप्त मध्यादिका मता। पूर्वा सौवीरिका तत्र मग
...प॥ ॥ इति सौवीरिका॥ ॥ हारिणाश्वा च गान्मता। गरिसनिधपमग॥ ॥ इति हारिणाश्वा॥ ॥ स्या
द्धिःस्वा ...रिसनिधपमगरि॥ ॥ इति कलोपनता॥ ॥ शुद्धमध्या च षड्जतः। सनिधपमगरिस॥ ॥
...॥ ॥ निषादाद्वेव मार्गीयं॥ निधपमगरिसनि॥ इति मार्गी॥ ॥ धैवता पौरवी मता। धपमगरि
...इति पौरवी॥ ॥ हृष्यका पंचमाज्ज्ञेया। पमगरिसनिधप॥ इति हृष्यका॥ ॥ सप्त मध्यमजा इमाः॥
...॥ ॥ निषादाद्याः सप्त वान्याः स्ता पमंद्राच्चेदुद्दीपनी॥ ॥ ...विवद्धाग्रामर्दिता चैव ...वर्तिता

...निरात्रकृत्य:॥ ॥ तानाः ... षट्हीनाः स्युः ... देवकमन्मता:॥ षिष्ठकं च वरजस्वे ... सर्वो यमद्रावृत:॥ विमु
...ग्रहय ... प्राजापत्य श्रुत ... म:॥ ॥ ...यथा॥ ॥ उत्तरमंद्रा रिववर्जिता ... सनिधपमगस॥ ॥ इति...
...॥ ॥ रजनी रिववर्जिता वज्रस्वर्णी॥ निधपमगसनि इति वज्रस्वर्णी॥ ॥ उत्तरायता रिववर्जिता गोस्वः॥ धपमग...
...॥ इति गोस्वः॥ ॥ शुद्धषड्जा रिववर्जिता पद्मवृत:॥ पमगसनिधप॥ ॥ इति महावृत:॥ मत्सरीकृता रिववर्जिता
...॥ मगसनिधपम॥ इति विश्वजित्॥ ॥ अश्वक्रांता रिववर्जिता ब्रह्मयज्ञ:॥ ॥ गसनिधपमग॥ ॥ इति ब्र...
...॥ उक्ता रिववर्जिता प्राजापत्य:॥ सनिधपमगस॥ इति प्राजापत्य:॥ पंचमेन तथैवोक्तास्त्वतीयं तानसप्तकं॥ अश्वक्रांता
...सवेदाद्या रथक्रांता द्वितीयका। विष्णुक्रांता रविक्रांता गजक्रांता बलस्पालिता॥ सप्तमो नागपक्ष: स्यात् ...
...॥ प्रस्तारो यथा। उत्तरमंद्रा पवर्जिता। अत्र रथक्रांता। सनिधमगरिस॥ ॥ इति रथक्रांता॥ ॥ रजनी पवर्जि
...ता। निधमगरिसनि॥ ॥ इति द्वितीयका॥ ॥ उत्तरायता पवर्जिता विष्णुक्रांता। धमगरिसनिध॥ इति
...॥ शुद्धषड्जा पवर्जिता सूर्यक्रांता। मगरिसनिधम इति सूर्यक्रांता॥ ॥ मत्सरीकृता पवर्जिता गजक्रां...

भिसमुदाहृताः॥ ६२५०२ मूर्च्छनास्तिद्रुते दैर्घ्यात् सप्तदिगमतुल्यमयः॥ १५०७ कृतिस्त्रिर्लुप्तिगोत्यामथो
दुःसमृताः॥ २०५०७२ त्रिविंशतिमिते दैर्घ्याद्धृतिर्वेषु रसा मयः ३६५०१५ जिनेः सप्तेंद्रिमाष्टविः शरदप्र
॥ ६ ... ७ तवैयमेंडियर्वे स्वरसंडङ्मिताः स्मृताः॥ ६६३६५२ षड्विंशत्याद्या वेदवसुनागनलोडुजाः
... गोऽम्बधरावाणवह्निवाजिकृशानवः॥ ३०३५०७९ गजाश्विलिंगो द्विवाणखाष्टभहृ तर्कैः संमिताः॥
... लिद्विपसप्ताग्निवस्वद्विनवशंकराः॥ ११५७०३० खरामैः षड्भूपव्योमतुरंगानलमूर्च्छनाः॥ २
... मानस्तु मपि मूर्च्छनाद्यष्टवङ्कयः॥ ... पदं दैर्घ्यात् स्वाद्विपष्टि विनागर्भप्रमिता मताः॥ ६८५
... दिवंताः तैः प्रस्तारकथितो द्रुते। संख्याकोवामतः पूर्वं द्विचतुः षष्ठदृष्टितैः। संख्यांकैर्योजितैः संख्या
... तं॥ ॥ इति तालप्रस्तारः॥ ॥ अथ नष्टतालप्रकरणं नष्टतालस्य थो दिष्टं तालानां वक्ष्यते धुना॥
... वेण प्रातिष्ठा महृती सेवेन नष्टतालं द्रुतेवद्वेधम त्कृति करं परं। एकादिद्रुत पूर्वेणं प्रस्तारेनिभि
... दासे वेतत्र प मिश्च त्रमें द्रुतसंख्यां ततो ह्वावां संख्याप्रस्तारस लघोःस्य संख्या ततः ...

... क्रिया गस्याप्यपंगकाः एवं संडविधो रागेनाम्नेव स्फुटलक्षणाः अउवः पंचतिः प्रोक्तः स्वरैः मद्रिस्य
सम्पूर्णो द्वैय वं च त्रिविधो मतः। चेतना चेतना मिश्रा त्रिधा स्फुरस्वरोषेजातयः। चेतना चेतनोऽप्यनादि
... योत्रेसकृदयोर्डेयाः प्रसिद्धालक्षणं शृणु। मयूराद्यातका ह्यागा वेदः पंचकोकिलश्छुर्दे राघगजाह्वयः
... हितिसर्वतः॥ तारमंद्राश्च मध्याश्च विधेति स्थानतो मताः॥ ॥ इति रागाध्याये स्वराध्याय प्रकरणं॥ ॥
उवैदहित्रिःश्रुतिधराश्रमीडेया द्वाविंशतिस्त स्याः श्रुतयो नाम तद्विमाः॥ तीव्रा पैडी रजकोभ्याः कुमुद्वाच्चा
सरणी क्षप्रस्थीत्यादी पनीवा थपो हिणी। दयावती तु विज्ञेया तरथो ख्यालापनी तथा। मदंतिका पुनर्मन्द
प्रपास्तस्मा छंदोवती तु विज्ञेया रंजनी मार्जनी तथा। विज्ञेया रक्तिका रम्याक्रो त्तणी ति श्रुतिर्मिति॥ ॥ इति
श्रुति प्रकरणं॥ ॥ अथ मूर्च्छना प्रकरणं॥ ॥ सप्तस्वराया मूर्च्छेदेहद्य ति ना सर्वान्तितो एकविंशति संख्याता
मतश्च ताः॥ मत्त कोकिल संज्ञेया वीणावाद्ये सविष्वति। स्वरमंडलसंज्ञा सा गीतादद्रुत विष्य ति। यातन्मध्य
गस्थानेन डे च्यते॥ कृतेः सूतोन्नदेवादिः कथितं पूर्व सूरिभिः। षड्जादिसप्तकंतस्मात्व्युत्क्रमेण प्रयोजये च्च

...तिसम ताल:॥ १०७ नलौ गौ रीमता बुधैः॥ ॥ इति गौरी ताल:॥ १०८ गोलौ द्रौ लरेती त्रूषा ऽऽ॥००ऽ इति त्रि...
...णः॥ १०९ कलध्वनि: सलद्रुत:॥ ऽ।ऽ इति कलध्वनि:॥ ११० अत्र प: स्याद्वंद्व ताल:॥ ऽऽऽ।ऽ इति द्वंद्व ताल:॥
...पुरे लघु:॥ ००।ऽ इति त्रिपुर:॥ १११ गो द्रौ विलोकित: पुष्प ऽ००ऽ इति विलोकित:॥ ११२ कंदौ रौ द्रौ गुरु
ऽ इति कंदु ताल:॥ ११४ लौ द्रौ तवेद ड्डुं ताली॥ ०० इत्यड्डुताली॥ ११५ व्यत्ययात्संपुनर्भवेच्च ।००॥ इति द्विती...
...रसो द्रौ लघुद्वय ऽ०००॥ इति सारस:॥ ११७ म पैश्वंड कलो मत: ऽऽऽऽऽऽ इति चंडकल:॥ गुलप्लुतेर्गुप ड्डे श्च
...पद: ऽ।ऽऽऽऽ००० इति जय ताल:॥ ११९ द्रालो गो द्रा लगु द्रै लौ द्रौ लपेतो गुड्डुतौ गुप:॥ गाउ किंद्धि: सगणद्वय...
...।०।००।ऽऽ००ऽऽ०००।०००।ऽ मेठ: कनक संलच:॥ इति मेउकनकसंलच:॥ १२० उत्सवो लप्लुतास्यां
...उत्सव:॥ १२१ लौ प्लुतेष्वगदा त्रिधो॥ ऽ इति यदालिधताल:॥ १२२ सुदर्शने द्रुपच्छ्रुत: ००००००ऽ इति पच्छ्र...
...खेडौ लघुद्रुतौ संद्रुतौ ।००ऽ इति संद्रुत ताल:॥ १२४ विडेय: सगण: पञ्चो॥ ऽ इति पञ्च ताल:॥ १२५ ता...
...भिता: स विंशशत ताललक्षणं॥ प्रस्तारमयवक्ष्यामि तालानां त्रिष्टादो किलि: पूर्वं तत्पदद्वतिं वक्ष्येय...

...चत:॥ यं रूपे स्तत्क्षवत्पूर्णतत्तरेखौ विनिर्दिशेत्॥ रेखाद्वितयमध्यस्थौ गुरु ईर्यो विषकोणत:॥ तयो: पद्वया...
...से गुरु:॥ तत्पृष्ठे रेखा पृष्ठस्थे विरेखेव संवेल्लघु: तेन संयोजयेद्विद्वासि प्लुत तां प्रापयेद्द्रुतं॥ रेखायेवविरेखेवसा...
...तां स्वक्रमेण विन्यस्य प्रष्टं रूपं वदेद्बुध:॥ ॥ इति नष्टलात प्रकरणं॥ ॥ अथोद्दिष्ट प्रकरणं॥ ॥ अथोद्दि...
...यदि रूपकं॥ दर्शयित्वा वदत्याशु कियत्नमिदं वद॥ इति पृष्टे लिखेत्संख्या: सर्वा: पृष्टु तावधि: पृष्ठ...
...न रेखवयेत्॥ लघौ द्वौ कुंडलीकृत्य तयो: पूर्वं परे रेखवयेत्॥ चतुर: कुंडलीकृत्य मध्यगौ रेखयेद्द्रुतौ॥ प्लुतेप...
...द्वितीयस्येन वयेद्बुध:॥ शेषे उरुउवकुर्वीत लिखितानुयोजयेत्तत: योजिते पृष्टसंख्या तत: पातिते शेषमंकको॥ उद्दि...
...यचक्रतिकं वदेत्॥ इति उद्दिष्ट प्रकरणं॥ ॥ इति महाराजाधिराजपंडित पारिजातकद्वारमल्लरायविरा...
...द्वराजी विराजमान श्री मदनपाल विरचिते आनंदसंजीवनाभिधाने संगीतशास्त्रे तालस्वरूपनिरूपणनाम
...प्रसंग:॥ अथ रागाध्यायं वक्ष्याम:॥ ॥ वाद्यं यं यत्समाख्यातं यत्नेन एतद्वं बुधै:॥ साध्यरणप...
...द्धे: पृथग्विध:॥ प्रबद्ध: सत्यबंधो विनि: फलो गीतवर्जिता: यत्नतं द्रुपयोगिवाउ देवविस्तरतोधु...

।०।ऽऽ इति नाराचः॥ ७० द्रुता द्विगोत्तु कीर्त्तितः ०८०८ इति गातुकिः॥ ७१ लाविते
ऽऽ इति लालितः॥ ७२ वेदद्रौ करणायतिः ० ० ० ० इति करणयतिः॥ ७३ लौ द्रौ द्रुतद्रुत
तालः॥ ७४ प्रतिमठे लद्वयं गुः॥ ऽ इति प्रतिमठः॥ ७५ मदने वद्रुतौ गुरु ००ऽ इति ताल
द्रुतौ वस्याः ऽऽऽ।ऽऽ०० पार्वतीलोचनः श्रुतः इति पार्वतीलोचनः॥ ७६ चतुर्मुखेऽ
...त चतुर्मुखः॥ ७७ जगझंपे गदाश्चविः ऽ००८ इति जगझंपः॥ यंतद्रुतौ लघुर्झंप
...ताल॥ ७८ पद्धो यंतौ प्रतापनि ऽ०८ इति प्रतापवर्द्धनः॥ ७९ शेखरे तु लघू वांतौ
...॥ ८० ...तंगेलौ द्रुतावितौ ।।ऽ इति ...तंगतालः॥ ८२ ...द्धो स्याद्धा जवंकोल ऽ।ऽ
...राजवंकोलः॥ ८३ ...वस्यां ...विरंतगः ० ८ इति ...वडी तालः॥ ८५ द्रुद्रु

...वदेन्न॥ पूर्वोक्तद्रुतगुरु...नां यस्यास्ति कस्य संतवः॥ तन्नयस्याः दोन तेनहीनं नामेन्नयस्ये द्रुतावहितं तस्मि
पूर्वस्तस्याक्षः स्यान्न तो लघुः शेषं पूर्ण समं रूपं मितं कं पूर्व सूचितः॥ एवंकृते पूर्ण रूपाः स्ही न यत्र सुतं लेखं
...ले खांही न हीनं यत्र यत्र ता द्रुते ...द्रुतं लेख्यं द्रुतद्वंद्वे लघुर्मतः॥ तत्रये लघुः खं वा ...लि गुरु रेव वा॥
...खंच षड्द्रुतेः श्रुतमेव तु ...तिसु द्रुतं वो मक्रमादस्मात्परा ण्यपि॥ इत्यधोधो विधिमसुं कुर्यात्सर्वे द्रु
...इति प्रस्तार विधिः॥ ...॥ अथ एकद्रुतादि ताल संख्या॥ एकद्रुते सकृद्रूपं २ द्रुत युग्मे तु युग्मकं ३ तद्रु
...२ षड्स्पुद्रुत चतुष्टये द्वपंचलिंद्श रूपाणि २० षड्द्रुतस्ये कोन विंशति १९ सप्तसिंश्च मुख ...३ अ
...६० नंदैः षट् ...मिताकृयाः १०८ दिसिते नंदलग ...॥ १९१ खा ...मात्र ...दै २४० ...सप्तैः ...
...निर्वा सकृत्सः १० ...खाश्रु ...भुवः १९५० तिथि ...किं च संख्या स्या ...युग पावका
...स्वा विनि दिक्षा रसा ...रसाः पुनः ६८२६ सप्त चंद्र मिते पूर्णैः खतिथि ...मयः ११५० ...
...विषवः परिकी ...॥ १९९५ द्रुते ...मितैः ...रव ...३५६३० ...

G. 8365

...म ठो लो गुर्ल्वेदयुक्ता।ऽ।। ।।इति मठतालः।।४० मं मे नोपत्रयं लोश्च।ऽ।ऽ।ऽ।ऽ इति द्वि
...नलो स वे च ऽ।। ।।इति द्वितीयमंठः।। सिंहनंदनतालान्नेयत्स्पाल्लघुसड्ष्वयां निःशब्दं वादनं
...तं।ऽ इति सिंहनंदनः।।४३ नजो लो मंठकेन्य स्मिच।। ।।ऽ।। इति चतुर्थमंठः।।४४ लो द्रुवेदाश्च मल्लिकं
...कामोदः।।४५... युग्मं गलनामा स्याद्दल घुगुश्चलघू युगं।।ऽ।। इति जयमंगलतालः।।४६ लो गो वि
...विषमकंकालः।।४७ समो यं तेन सेख्या तेऽऽ। इति समकंकालः।।४८ डौ गौ स्याद्द्रुतकंकालः००ऽ
।४९ द्रुवेदा... पूर्णकं०००००ऽ।। इति पूर्णकंकालः।।५० मल्ले नलद्रुतौ विश्च।। ।।००ऽ इति मल्लः।।५१
...तं।००।ऽऽ इति नंदी।।५२ अनंगोलपसो द्रुपः।ऽ।।ऽऽ इत्यनंगतालः।।५३ लो द्रौ पुश्चात्रिनंदकः।।
।।५४ लौ द्रौ लो द्रौ वर्णमंठः।।००।।०० इति वर्णमंठः।।५५ विषमो वसुलिद्रुतैः युगात्स्यां विद्व्यंबात्र००।
...तालः।।५६ रेफे ढेकीमताद्रुधैः ऽ।ऽ इति ढेंकीतालः।।५७ उदीक्षणं स्यात्सगणा।।ऽ इत्युदीक्षणतालः
...कद्वयं००।।ऽऽ इति दीपकतालः।।५८ मंठिकालौ द्रुद्रु वद्वंद्वं।।००ऽ इति मंठिकातालः।।५९ मन्यसाद्द्रुत
...मंठिका।।६० नंदने लो द्रुतौ पुश्च।।००ऽ इति नंदनतालः।।६१ लो द्रौ वं तेन मतैः।।०ऽ इति ग...

...त्रिस्तालः ऽ०००० इति चतुस्तालः।।६५ कुमुदो लो द्रुतौ लगुः।।०।ऽ इति कुमुद
।।६६ लो द्विः द्रौ गो द्विकुमुदः।।००००ऽ इति द्वितीयकुमुदः।।६७ सेकतालौ द्रुता
...तैकतालौ।।६८ कंडुको द्विलघुर्गुश्च।। ।।ऽ इति कंडुकः।।६९ गजतालो द्विले
इति गजतालः।।७० संचौ द्रलैः समाख्यातः०।।। इति संचतालः।।७१ करणा
...ऽ इति करणतालः।।७२ वर्णयतिर्लवेलो द्रौ।।०० इति वर्णयतिः।।७३
...पुश्चतः।।ऽऽऽऽ। इति निःशंकः।।७४ गो लो द्रौ राजमार्तंडः ऽ।० इति राजमा
...गांको द्रलघुर्मतः०। इति मृगांकलक्षणं।।७६ समो द्विदाश्च मे यं।

ः।।ऽ००००ऽ इति विंदुताल:।।७१ [illegible] विजये प्लुतद्रुतप्लुताऽऽऽ इति विजयताल:।। [illegible] प्रतिताले लघु-
ल द्रुणं।। [illegible] श्रीकीर्ति[illegible] स्त्वथा लघु:ऽऽ।। इति श्रीकीर्ति: ६८ कीर्त्तिले प्लुतगलद्रुतश्च।।ऽऽ।ऽ इति कीर्ति[illegible]
द्रुतौ चन:००००।। इति मकरंदताल:।।६९ जयश्रीर्लगगा ल्प्लुता:ऽ।ऽ।ऽ इति जयश्री:।।
युता:ऽऽ।ऽऽ।ऽ इति हंसताल:।।७० क्रीडा स्याद्द्रौ विरामांते ०० इति क्रीडाताल:।।७० ज।
नौ।।ऽऽऽ इति जयानंद:।।७१ हंसे लौ च विराम: प्राक्रो। इति हंसताल:।।७२ द्वि: क्रीडा इ
ति क्रीडताल:।।७३ षष्ठ: षड्द्रुतै: प्रोक्तो०००००० इति षष्ठताल:।।७४ द्रा:
००० ऽ इति रागवर्द्धन:।।७५ वर्द्धने द्रौ लघु प्लुतश्च ००।ऽ इति वर्द्धन:।।७६ जनके द्रु
।ऽऽ।।ऽऽ इति जनकताल:।।७७ श्रीस्तु गः स्यात्तु संयोगद्रुतोऽ।।ऽ ललिते सौ लघु
न ललितताल:।।७८ द्रौ वि: प्रांते लघु: श्रीश्रो ००।ऽ इति लक्ष्मीश:।।७९ द्रौ ज्ञो

॰ अथ योगयुक्त॥ प्रतापशेखरश्शांते सालापः सत्स्वयोगसत्त्वा॥ देशाख्यादेशकारावा सवैद्यत्र प्रताप॥
दंप्रतापशेखरमंठः प्रोक्तोयंनृपवल्लभः॥ इति प्रतापशेखरः॥ २० अथ लक्ष्मीकीर्तिः॥ आत्तिनंदसु
रंगश्चनंदीदर्पणकस्तथा॥ मंठकेनंगकिताःसर्वेगेयाः शांते रसे श्रुतेः॥ रागे मल्लारको यत्र मोदवि
वैवगीयते॥ लक्ष्मीकीर्तिर्यं ख्यातो मंठको गीतवेदिभिः॥ इति लक्ष्मीकीर्तिः॥ ॥२१॥ अथ हर्ष
विवर्द्धनः॥ संपच्छेघाकसुड्राद्या मंठको यत्र गीयते॥ आलेपाःसप्रदोगश्च रसे शांते निरूपितः॥
धीनास्तिके नरागेणगीयते सौसुखप्रदः॥ सर्वदा मंगले कार्ये मंठे हर्षविवर्द्धनः॥ अथ ह
र्षविवर्द्धनः॥२२॥ ॥अथ तनयप्रदः॥ क्रीडाताले सवेदादौ मंठको द्विचित्संगितः॥
स च्चरीपरमाप्रोक्तो मंठके तनयप्रदो रसे शांते स शृंगारे ऽऽऽऽऽऽऽऽऽऽऽऽऽऽऽऽऽऽऽ॥